

Asia: VN/2005/2020

Esittävän taiteen valtionosuusjärjestelmän uudistaminen

Lain soveltamisalan laajentaminen (1 §)

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Lain tavoite (2 §)

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Valtionosuuden tavoite (3 §)

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

Tavoitteena tulee olla yhä edelleen yksi yhteinen rahoitusjärjestelmä, tavoitteet ja arviointikriteerit vos-toimijoille ja harkinnanvaraista toiminta-avustusta saaville. Taiken rooli lausunnonantajana ja lausuntojen hyödyntäminen ministeriön päätöksenteossa on epäselvä.

Lakiehdotus on muutamaa sanaa lisäystä pois lukien sama vanha ja ylläpitää ja tukee kiinteiden laitosten olemassaoloa. Jotta monimuotoisuutta saadaan lisättyä, tulee valtionosuuden piiriin nostaa kattavasti uusia esitystaiteen muotoja ja toimijoita. Myös niitä, joilla ei ole kiinteitä seiniä.

Valtionosuuden saamisen edellytykset (4 §)

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Taiteen vapaan kentän näkökulmasta esitämme tarkentavaa kirjausta siitä, miten henkilöstöpolitiikkaa, työnantajavelvoitteita ja virka- ja työehtosopimuksia säännöllisesti valvotaan ja kuka valvonnasta vastaa.

Kun kyseessä on esittävän taiteen rahoitusuudistus ja valtionosuuden tavoitteissa (3 §) puhutaan esittävän taiteen edistämisestä ”taiteellisista lähtökohdista”, on hämmentävää, että valtionosuuden saamisen edellytyksissä (4§) ei kuitenkaan arvioida taiteellista toimintaa eikä siinä mainita taiteellista henkilöstöä. Kuten edellisessä kohdassa totesimme, valtionosuuden saamisen edellytyksiä tulee arvioida samaan tapaan kuin Taiken harkinnanvaraista tukea myönnettäessä. Vain siten ”eteinen” ja liikkuminen järjestelmässä joustavasti puolin ja toisin on mahdollista.

Valtionosuuden myöntäminen toistaiseksi tai määräajaksi (5§)

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Kuten lakiehdotuksessa todetaan, määräaikaisuus lisää mahdollisuuksia toimijakentän uusiutumiseen ja kannustaa toiminnan taiteellisen laadun ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Täten määräaikaisuus tulee koskea kaikkia valtionrahoituksen (vos ja hark.var.) piirissä olevia toimijoita. Ehdotamme, että toistaiseksi voimassa olevat valtionosuukset tulee muuttaa 6v määräajaksi.

Järjestelmän suurin ongelma on se, miten uusia toimijoita pääsee valtionosuuden piiriin. Ongelmana on myös suureneva kuilu vos-toimijoiden ja vapaan kentän välillä. Tämä on absurdia, sillä vos-uudistushan lähti liikenteeseen vapaan kentän hätähuudosta. Ei ole tarkoituksen mukaista luoda järjestelmää, jossa osa toimijoista siirtyy automaattisesti toistaiseksi voimassa olevan valtionosuuden piiriin ja pysyy siellä iät ja ajat. Tilanne ei ole muuttunut mihinkään voimassa olevaan lakiin nähden.

Suurena ongelmana näemme myös kokonaisharkinnan ja soveltamisen. Kuka harkintaa käyttää ja miten? Kuinka läpinäkyvästi päätöksiä tehdään ja miten taataan yhdenvertainen käsittely?

Valtionosuuden perusteeksi vahvistettavan henkilötyövuosien määrän määräytymisen perusteet (6 §)

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

Esitämme yhtä, avointa, läpinäkyvää arviointijärjestelmää, jossa kaikilla hakijoilla on samat kriteerit. Ministeriön kokonaisharkinta ja soveltaminen ei vastaa nykypäivän ja tulevaisuuden avointa yhteiskuntaa. Ministeriön tulee määrittää tarkemmin, mitä kulttuuripoliittisia näkökulmia milloinkin painotetaan ja miksi. Henkilötyövuosien jaossa pitäisi painottaa erityisesti vapaan kentän taiteilijoiden työllistämistä ja tätä tulisi seurata aktiivisesti. Lisäksi htv-jaossa pitäisi painottaa taiteellisen henkilökunnan työllistämistä.

Korotetun valtionosuusprosentin määräytymisen perusteet (6 §)

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Epäselvää on, miten määritellään ”huomattava osa” ja ”korotusten mitoitus kokonaisuutena”, kun ei esitetä tarkkoja määrällisiä kriteereitä. Kulttuuripoliittiset syyt tulisi avata tarkemmin. Lisäksi on epäselvää, kuka nämä määrittelyt tekee.

Esitämme, että korotetun valtionosuuden perusteena kiertue- ja vierailutoiminnassa sekä kulttuuripoliittisena syynä tulee olla yhteistyö vossien ja vapaan kentän välillä, ei vos-toimijoiden kesken. Lisäksi korotetun henkilötyövuosien jaossa pitää painottaa erityisesti vapaan kentän taiteilijoiden työllistämistä ja tätä tulee seurata aktiivisesti.

Svenska Teatern ja Tampereen Työväen Teatteri –nimisten teattereiden rahoitusasema (6§)

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

Kansallisista taidelaitoksista tulee käydä erillinen keskustelu ja miettiä millä perusteella valikoituvat nykyiset ja tulevat uudet kansalliset laitokset. Lisäksi keskusteluun tulee nostaa ko. laitosten rahoitus, joka tulisi olla erillään vos- ja harkinnanvaraisten rahoituksesta omalla momentillaan.

Määräajoin laadittava toimintayksikön rahoitusta koskeva suunnitelma (7 §)

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Hakeminen valtionosuuden piiriin (8 §)

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

Kuka vertailee hakemuksia ja millä perusteilla arviointia tehdään? Miten taataan avoimuus ja yhdenvertainen kohtelu? Miten aikataulutetaan hakuaika, jotta sekä vos- että harkinnanvaraiset toimijat voivat hakea valtionosuuden piiriin samanaikaisesti ja samalla hakemuksella?

Määräajoin tehtävä valtionosuuden edellytysten täyttymisen arviointi (8 §)

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Kuten olemme jo aiemmin esittäneet, kaikkien valtionosuuksien tulee olla vain määräaikaista ja kaikki toimijat tulee olla saman arviointijärjestelmässä piirissä. Lisäksi seurannan tulee olla tiivistä kaikilla, ei vain mahdollisilla pudokkailla. Järjestelmän avaaminen, yhteen sovittaminen ja ”eteinen” ei toimi, jos ei ole yhteisiä kriteereitä, tavoitteita ja toiminta- ja seurantamalleja. On epätasa-arvoista, että toistaiseksi voimassa olevat jatkavat automaattisesti järjestelmässä.

Millä resursseilla ja millä mandaatilla Taike toimii lausujana? Ehdotuksessa todetaan, että uudistus lisää vähäisessä määrin viranomaisten työmäärää. Emme ole ihan varmoja, miten tämä pitäisi tulkita. Jatketaan samaan malliin kuin aiemmin vai tehdään olemassa olevilla resursseilla tuplatyö.

Valtionosuusprosentit 37 ja 60 (rahoituslaki 22 §)

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Esittävien taiteiden yksikköhinnat (rahoituslaki 35 §)

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

MUUT KOMMENTIT JA HUOMIOT

Taiteen vapaan kentän näkökulmasta mitään vos-uudistustahan ei tullut, ja siihen olemme pettyneitä. Vuosien työ, useat työryhmät, fasilitoinnit, monet lausuntokierrokset ja edessämme on sama laki, muutamalla sanalla vaihdettuna ja näennäisellä määräaikaaisuudella höystettynä.

Ehdotettu uudistus sementoi perinteiset vos-laitokset. Sekä lain tavoitteet, edellytykset että perusteet tukevat vahvasti perinteisen, kiinteän teatteri- ja orkesterilaitoksen ylläpitämistä. Ehdotus kyllä puhuu ylevästi monimuotoisuudesta, joustavuudesta, kannustavuudesta, vaihtuvuudesta ja läpinäkyvyydestä, mutta kun tarkemmin lukee, niin ne ovat vain sanahelinää. Yhä edelleen samalla kaavalla jatketaan, valtakunnassa on kaksi eri rahoitusjärjestelmää, kaksi eri kategoriaa, ja kategorioiden sisällä vielä omia alakategorioita. Mielestämme tämä ei vaikuta tulevaisuuteen katsovalta avoimelta yhteiskunnalta vaan lisää entuudestaan kuiluja toimijoiden välillä. Järjestelmä suojelee olemassa olevan. Mutta jossain vaiheessa tämä kääntyy itseään vastaan, sillä uudistus ei mahdollista myöskään perinteisten vos-laitosten kehittymistä ja uuden luontia.

Vapaa kentän tarvitsee yhä edelleen rakenteiden ja rahoituksen vahvistamista. Tilanne ei ole ”nyt hoidettu”, kuten olemme kuulleet. Valtionrahoituksen hurja epäsuhta vossien ja vapaa kentän väliltä tulee korjata. Harkinnanvaraisten kokonaismääräraha tulee olla riittävä, jotta siirtyminen harkinnanvaraisesta kolmivuotisesta rahoituksesta kolmivuotiseen valtionosuuteen olisi mahdollista. Suurimpien harkinnanvaraisten tukien on oltava pienimpien vos-rahoitusten suuruisia, jotta olisi realistisesti mahdollista arvioida todellista siirtymistä vos-järjestelmän piiriin.

Kaikista päällekkäisistä rahoituksista tulee päästä eroon joka tasolla. Lisäksi tarvitaan yksi yhteinen rahoitusjärjestelmä. Esitämme, että ministeriö tekee kolmen vuoden välein arvion uudistuneen vos-järjestelmän vaikutuksista. Näin voidaan arvioida, onko uudistus toimiva ja miten se on palvellut kenttää. Kentän kuuleminen on ensisijaista, jotta järjestelmää voidaan arvioida laaja-alaisesti, eikä vain ministeriön sisäisten selvitysten mukaan.

Kulin Piia
Pirkanmaan Tanssin Keskus